

Asia: VN/25152/2023

Ympäristöministeriö pyytää lausuntoja Suomen rannikkostrategian luonnokseen

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Maakunnan alueellisena vastuumuseona toimiva Kymenlaakson museo on tutustunut rannikkostrategian luonnoksen aineistoon ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Rannikkostrategia tarkoittaa Suomen merialuesuunnitelman 2023 visiota ja toimenpiteitä rannikolle. Kymenlaakson museo on ottanut lausunnossaan KyM146/17.6.2020 kantaa merialuesuunnitelmaan ja osallistunut rannikkostrategia-prosessin asiantuntijatyöpajoihin. Strategian tavoitteena on edistää rannikon kestävästä käytöstä vastaten luontokadon, ilmastonmuutoksen ja saastumisen uhkien. Rannikkostrategia ohjaa ja viitoittaa rannikolla tapahtuvaa kehittämistä ja suunnittelua. Strategiassa keskitytään yhteisen toimintamallin näkökulmaan: tunnistetaan keskeiset sidosryhmät ja vuorovaikutuspisteet, yhdessä tekemisen ja tiedonjakamisen paikat sekä ohjauskeinoja. Näiden yhteisten toimenpiteiden sisältöjä ja vastuita konkretisoidaan toimenpidekortteilla.

Museo tarkastelee rannikkostrategian luonnosta kulttuuriperinnön näkökulmasta. Kulttuuriperintö on sekä aineetonta että aineellista. Ensiksi mainittuun kuuluvat rannikon ja saariston perinteiset elinkeinot sekä elinympäristöstä kumpuavat tiedot, taidot ja elävät perinteet. Jälkimmäinen koostuu puolestaan kulttuurimaisemasta, maanpäällisestä ja vedenalaisesta arkeologisesta kulttuuriperinnöstä sekä rakennetusta kulttuuriympäristöstä. Museo katsoo, että strategiassa tulee huomioida kulttuuriperinnön rooli ja merkitys sekä tunnistaa sen säilymistä uhkaavat tekijät.

Rannikkostrategian luonnoksen keskiössä on ihmisen ja luonnon vuorovaikutus ja siinä painottuu kulttuuriperinnön ja -ympäristön rooli matkailussa. Museo haluaa kuitenkin korostaa rannikkoseudun kulttuuriperinnön merkitystä myös alueellista identiteettiä tukevana ja vahvistavana tekijänä. Kulttuuriperinnöllä on merkitystä myös kokonaisturvallisuuden ja resilienssin

näkökulmasta. Kulttuuriperintö on sidosainetta, joka yhdistää meidät niin aikaan, paikkaan kuin menneisiin ja nykyisiin ihmisyhteisöihin. Se on syntynyt ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta ja on tulosta strategiassakin esiin tuoduista sosiaalista ja ekologisista prosesseista.

Raportin esittelytekstissä ja yhteenvedossa kulttuuriperintöä ei museon mielestä huomioida riittävästi. Kulttuuriperinnön mainitseminen vahvistaisi kulttuuriympäristötoimijoiden, kuten alueellisten vastuumuseoiden, osallistamista strategian käytännön toteuttamiseen.

Museo on tutustunut rannikkostrategian luonnoksen toimenpidekortteihin. Museo katsoo, että useimmilla toimenpidekortteilla on kontaktipinta kulttuuriperintöön.

Ajantasainen tilannekuva

Toimenpidekorttiin on kirjattu paikallisten erityispiirteiden huomioimisen tärkeys, joihin kuuluu myös kulttuuriperintö. Museo katsoo, että kulttuuriperinnön osa-alueisiin liittyvien tutkimustarpeiden kartoittaminen on tarpeellista ajantasaisen tilannekuvan hahmottamiseksi.

Hyvien käytäntöjen foorumi

Foorumi mahdollistaisi myös kulttuuriperintötiedon jakamisen ja siihen liittyvän kokonaiskuvan hahmottamisen. Näitä ovat esimerkiksi hoito- ja korjausavustusten käytön ja korjausneuvonnan käytänteiden jakaminen sekä toteutustapojen esittely. Tuleva foorumi voisi hyödyntää jo olemassa olevia Museoviraston, Maakuntien liittojen, ELY-keskusten ja ALVA-museoiden välisiä kulttuuriperintöalan yhteistyöverkostoja.

Saavutettavuuden parantaminen

Kulttuuriperinnön saavutettavuuden parantaminen on huomioitu toimialakohtaisissa toimenpiteissä. Tiedollinen ja fyysinen saavutettavuus lisäävät kohteiden tunnettuutta sekä vaikuttavat positiivisesti niin paikallisyhteisöihin kuin matkailutoimintaan. Parhaimmillaan hyvä saavutettavuus tukee kohteiden säilymistä sekä arjessa että poikkeusoloissa.

Kokonaisvaikutusten arvioinnin kehittäminen

Toimenpidekortissa maanpäällinen ja vedenalainen kulttuuriperintö kulkevat luontevasti mukana.

Energian riittävyden turvaaminen

Erilaisten energiantuotantoratkaisujen vaikutukset kulttuuriperintöön ja kulttuuriympäristöön ovat usein merkittäviä ja ulottuvat myös kotitalouksiin. Rannikon ja saariston kulttuuriperintö on herkkää

muutoksille. Laajojen energiantuotantohankkeiden, kuten merituulivoimaloiden, toteuttaminen uhkaa erityisesti vedenalaisen kulttuuriperinnön säilymistä. Museo esittää, että toimenpidekortin Ensimmäiset vaiheet -osiossa huomioidaan luonnon lisäksi myös kulttuuriperintö.

Poikkeustilanteisiin varautuminen

Rannikkoalueita koskettavat yhteiset riskit, kuten ilmastonmuutos ja luonnonkatastrofit, uhkaavat myös kulttuuriperintöä. Museo pitää tärkeänä, että myös kulttuuriperinnön osalta luodaan käytännöt poikkeamien tunnistamiseen ja kehitetään turvaavia toimenpiteitä.

Kestävä maankäyttö ja rakentaminen

Kulttuuriperinnön huomioiminen on osa kestävästä maankäytöstä ja rakentamisesta. Toimenpidekortissa on asianmukaisesti huomioitu kokonaisvaltaisten vaikutusten arvioinnin kehittämisen tärkeys erityisesti kulttuuriympäristöihin ja maisemaan liittyen. Museo pitää tärkeänä, että myös vaikutukset vedenalaiseen kulttuuriperintöön otetaan huomioon kehitystyössä.

Hyvinvoiva rannikkoyhteisö

Kulttuuriperinnön merkitys ja rooli on huomioitu toimenpidekortissa. Kulttuuriperinnön vaaliminen on paikallisidentiteetin vahvistamista ja ihmisten hyvinvoinnin tukemista. Museo esittää, että Toimialakohtaisten tarpeiden kohtaan kaksi lisätään ympäristön viihtyisyyden lisäksi kulttuuriperinnön hoito ja vaaliminen.

Hyvinvoiva rannikkoluonto

Perinnebiotoopit ovat osa rannikoiden ekosysteemeitä. Niiden hoidon ja säilymisen turvaaminen ylläpitää luonnon monimuotoisuutta ja kulttuurimaiseman ajallista kerroksellisuutta. Museo katsoo, että myös perinnebiotoopit tulisi huomioida toimenpidekortissa.

Museolla ei ole muuta huomioitavaa rannikkostrategian luonnoksesta.

